

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філологічний факультет

Катедра загального мовознавства

Затверджено

на засіданні катедри
загального мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.)

Завідувач катедри проф. Ф.С. Бацевич

Силабус з навчальної дисципліни

«Загальне мовознавство»,

що викладається в межах ОПП «Сербська мова та література», «Словацька мова та література», «Чеська мова та література», «Польська мова та література»

другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності **035 Філологія,**

спеціалізації 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська,
035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька,
035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно); перша – чеська,
035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська

Львів 2021 р.

**Силабус навчальної дисципліни «Загальне мовознавство»
2021/2022 навчального року**

Назва дисципліни	Загальне мовознавство
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра загального мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 03 Гуманітарні науки. Спеціальність – 035 Філологія. Спеціалізації – 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська.
Викладачі дисципліни	Лектор – завідувач кафедри загального мовознавства, доктор філологічних наук, професор Флорій Сергійович Бацевич. Викладач, що веде практичні заняття, – доцент кафедри загального мовознавства Світлана Іллівна Григорук..
Контактна інформація викладачів	floriy.batsevych@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/batsevych-florij svitlana.hryhoruk@lnu.edu.ua https://philology.lnu.edu.ua/employee/hryhoruk-svitlana
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за адресою: вул.Університетська, 1, ауд.343) або онлайн-консультації за попередньою домовленістю.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/zagalne-movoznavstvo
Інформація про дисципліну	Курс «Загальне мовознавство» є нормативною дисципліною зі спеціальності 035 Філологія для освітньо-професійних програм «Сербська мова та література», «Словацька мова та література», «Чеська мова та література», «Польська мова та література», яка викладається в 1-му семестрі в обсязі 5 кредитів ЄКТС. Розвиток мовознавства в ХХ ст. відбувався під значним впливом лінгвофілософських ідей та теоретичного осмислення сутності й природи мови. Саме з філософської точки зору мова постає як «оселя духу» людини (М.Гайдеггер), а з теоретичних позицій – як сукупність форм (модусів) існування мовного коду: Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності. У межах пропонованого курсу послідовно розглядаються основні дихотомії лінгвістики початку ХХІ ст., зокрема, значення і смисл, парадигматика і синтагматика, синхронія і діахронія та інші. Аналізуються основні одиниці та організація згаданих основних модусів існування мовного коду під радикалом новітніх здобутків у науці про мову та суміжних

	дисциплінах. Поглиблюються знання студентів про знакову організацію мови, лінгвальні аспекти організації текстів та дискурсів. Розглядатимуться основні напрями сучасної лінгвістики, що сформувались на «межі» з іншими гуманітарними та негуманітарними напрямками знань.
Коротка анотація дисципліни	<p>Дисципліна «Загальне мовознавство» призначена для студентів-магістрів першого року навчання.</p> <p>Курс передбачає ознайомлення студентів з найважливішими методологічними, теоретичними концепціями, в яких на конкретних етапах розвитку лінгвістичної думки ставляться питання щодо сутності й природи такого феномену людського буття, яким є природна мова – найскладніша з усіх існуючих символічних систем. Розглядаються концепції В. фон Гумбольдта, неогумбольдтіанства, Ф. де Соссюра, аналітичної філософії. Окремий аспект курсу – ознайомлення студентів з концепціями сутності й природи мови вітчизняних лінгвістів.</p>
Мета та цілі дисципліни	<p>Мета дисципліни – ознайомлення студентів з основними положеннями організації теоретичних форм існування мовного коду: Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності, зокрема з (а) системно-структурною організацією Мови, її знаковою природою, зв'язками з мисленням та зовнішніми чинниками (суспільством, історією та ін.); (б) специфікою функційно-комунікативної організації Мовленнєвої діяльності (зокрема поняттями мовленнєвих актів, мовленнєвих жанрів, дискурсів та ін.).</p> <p>Основні завдання дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розглянути сутність, природу, внутрішню організацію та зовнішні зв'язки основних теоретичних форм (модусів) існування живої людської мови: Мови, Мовлення, Мовленнєвої діяльності. 2. Познайомити слухачів з системно-структурною організацією Мови, її знаковою природою, зв'язками з мисленням та зовнішніми чинниками (суспільством, історією та ін.). 3. Визначити специфіку функційно-комунікативної організації Мовленнєвої діяльності (зокрема розглянути поняття мовленнєвих актів, мовленнєвих жанрів, дискурсів, наративів та ін.). 4. Показати нерозривний зв'язок науки про мову з філософією, семіотикою, іншими науками, що формують світогляд людини, лежать в основі парадигмального (епістемного) розвитку лінгвістики. 5. Пізнати основні етапи розвитку знань про мову в історії гуманітаристики, зрозуміти їх значення для розвитку сучасної науки про мову в цілому і вітчизняного мовознавства – зокрема. <p>Теоретичні положення курсу ґрунтуються на історичних коментарях щодо часу й авторів відповідних теорій та концепцій.</p>
Література для вивчення дисципліни	<p><i>1. Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Амирова Т.А., Ольховиков Б.А., Рождественский Ю.В. Очерки по истории лингвистики. – М., 1975. 2. Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005. 3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009. 4. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології. – К., 2006. 5. Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. – К., 2011.

6. Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019.
7. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008.
8. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1996.
9. Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.
10. Гречко В.А. Теория языкознания. – М.: Высшая школа, 2003.
11. Иванова Л.П. Курс лекций по общему языкознанию. – К., 2006.
12. Корольов І.Р., Письменна Ю.О., Рожченко З.В. Основи лінгвістичних знань: Навчальний посібник. – К., 2013.
13. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. – 3-тє вид. – К.: Академія, 2008.
14. Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.
15. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.
16. Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.
17. Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.
18. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. – М., 1975.
19. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.

2. Додаткова

1. Античные теории языка и стиля. – М.-Л.; 1997.
2. Арутюнова Н.Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Сов. Энциклопедия, 1990. – С.136-137.
3. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров // Бахтин М.М. Собрание сочинений: в 7. – Т. 5: Работы 1940–1960 гг. – М.: Русские словари, 1996. – С. 159–206.
4. Бацевич Ф. Смысл: сутність і сфери вияву в мові // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 34. Ч.1. 2004. – С. 246–353.
5. Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007.
6. Васильев С.А. Синтез смысла при создании и понимании текста. –К., 1988.– 187 с.
7. Вдовиченко И. Прощаясь с «языком». – М., 2009.
8. Выготский Л.С. Избранные работы. – М., 1986.
9. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999.
10. Вяткина Н.Б. Смысл и онтология в логике. – К., 1991.
11. Грязнов А.Ф. Язык и деятельность. Критический анализ витгенштейнианства. – М., 1991. – С. 3-14.
12. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984.
13. Дегутис А. Язык, мышление и действительность (Очерк теории значения в аналитической философии). – Вильнюс, 1984.
14. Дементьев В.В. Непрямая коммуникация. – М., 2006.
15. Домброван Т.И. Язык в контексте синергетики. – Одесса, 2013.

16. Заборна М. Лінгвістична генологія: Навчально-методичний комплекс. – Тернопіль, 2018.
17. Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004.
18. Кравченко А.В. Знак, значение, знание. Очерк когнитивной философии языка. – Иркутск, 2001.
19. Красных В. Основы психолингвистики и теории коммуникации. – М., 2001.
20. Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века // Язык и наука конца XX века. – М.: РАН, 1995. – С. 206-227.
21. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М., 1997.
22. Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997.
23. Лурия А.Р. Основные проблемы нейролингвистики. – М., 2009.
24. Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.
25. Матурана У. Биология познания // Язык и интеллект. – М., 1996. – С. 95-142.
26. Матурана У.Р., Варела Ф.Х. Древо познания. – М., 2001.
27. Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008.
28. Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання // Мова і суспільство. – Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20.
29. Методологические основы новых направлений в мировом языкознании. – К., 1992.
30. Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.
31. Новое в зарубежной лингвистике.– М.: Прогресс, 1986-1989. – Вып. 16, 17, 18, 23.
32. Олянич А. В. Презентационная теория дискурса. – М., 2007.
33. Остин Дж.Л. Слово как действие //Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М.: Прогресс, 1986. – С.22-130.
34. Павиленис Р.И. Понимание речи и философия языка // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 17. – М.: Прогресс, 1986. – С. 380-388.
35. Петров В.В. Философия, семантика, прагматика // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 16. – М.: Прогресс, 1985. – С. 471-476.
36. Пинкер С. Язык как инстинкт. – М., 2004.
37. Поляков И.П. Парадигмы в философии языка: семантический анализ // Концептуализация и смысл. – Новосибирск: Наука, 1989. – С.91-128.
38. Попович М.В. О философском анализе языка науки. – К., 1966.
39. Попович М.В. Философские вопросы семантики. – К., 1975.
40. Постовалова В.И. Наука о языке в свете идеала цельного знания // Язык и наука конца XX века. – М.: РАН, 1995. – С. 342-346; 403-413.
41. Потенбня А.А. Из записок по русской грамматике. – Т.1-2. – М., 1958. – С. 13-20; 45-55; 67-70; 71-128.
42. Потенбня А.А. Из лекций по теории словесности. –

	<p>Харьков, 1930. – С. 108-114.</p> <p>43. Потебня А.А. Мысль и язык. – К.: Синто, 1993. – С. 79-98.</p> <p>44. Потебня А.А. Психология поэтического и прозаического мышления // Потебня А.А. Слово и миф. – М.: Прогресс, 1989. – С.203; 205-206; 209-227; 228-239.</p> <p>45. Рассел Б. Человеческое познание, его сфера и границы. – К.: «Ника-Центр», 1997. – С. 68-174.</p> <p>46. Рациональность и семиотика дискурса. – К., 1994.</p> <p>47. Руденко Д.И. Лингвофилософские парадигмы: границы языка и границы культуры // Философия языка: в границах и вне границ. Вып.1. – Харьков: Око, 1993. – С. 101-173.</p> <p>48. Руденко Д.И., Сватко Ю.И. Философия имени: в поисках новых пространств. – Харьков, 1993.</p> <p>49. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010.</p> <p>50. Семантика модальных и интенциональных логик. – М.: Прогресс, 1981.</p> <p>51. Серль Дж.Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М.: Прогресс, 1986. – С.170-194.</p> <p>52. Степанов Ю.С. В трехмерном пространстве языка. Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства. – М.: Наука, 1985.</p> <p>53. Структура и смысл. – К., 1988. – 168 с.</p> <p>54. Філософські питання мовознавства. – К., 1972.</p> <p>55. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса. – М., 1972.</p> <p>56. Хомский Н. Вопросы теории порождающей грамматики // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. – М., 2004.– С.137-198.</p> <p>57. Хомский Н. О природе и языке. – М., 2005.</p> <p>58. Хомский Н. Современные исследования по теории врожденных идей // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. – М., 2004. – С.67-98.</p> <p>59. Хомский Н. Язык и мышление. – М., 1972.</p> <p>60. Хомський Н. Роздуми про мову. – Львів, 2000.</p> <p>61. Asher R. The Encyclopedia of Language and Linguistics. – Oxford, N. Y.: Pergamon Press, 1994. – Vol. 1–10.</p> <p>62. Encyklopedia językoznawstwa ogólnego. – Wrocław; Warszawa; Kraków.–1993.</p> <p>63. Leech G.N. Principles of pragmatics. – L.-N.J., 1983.</p> <p><i>3. Інтернет-джерела</i></p> <p>1. Електронні ресурси НБУВ http://www.irbis-nbuv.gov.ua/</p> <p>2. Лінгвістичний портал MOVA.info http://www.mova.info/</p> <p>3. Український лінгвістичний портал https://www.ulif.org.ua/</p> <p>4. Жанры речи https://www.sgu.ru/structure/philological/linghist/sbornik-zhanry-rechi/materialy-vypuskov</p>
Тривалість курсу	Один семестр (1-й)
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 150 годин, у т. ч. 16 годин лекційних, 32 практичних, 102 годин самостійної роботи, 5 кредитів ЄКТС. 2 модулі.
Очікувані	Після завершення цього курсу студент буде

результати навчання	<p>знати: основні положення організації та функціонування одиниць та категорій Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності; авторів і час формування конкретних лінгвістичних концепцій та теорій.</p> <p>уміти: виявляти зв'язки історії розвитку лінгвістичних ідей із розвитком сучасного мовознавства шляхом аналізу об'єкта і предмета дослідження, понятійної бази науки про мову, методів аналізу мови; аналізувати поняттєво-термінологічний апарат лінгвістики в межах теоретичних підходів до мови, різних напрямів та шкіл; виявляти витoki і шляхи розвитку найважливіших сучасних ідей та напрямів мовознавства; виявляти філософсько-методологічні засади сучасних лінгвістичних концепцій.</p>
Ключові слова	Мова, Мовлення, Мовленнєва діяльність, комунікація, функції мови, лінгвoseміотика, соціолінгвістика, психолінгвістика, нейролінгвістика, етнолінгвістика, дискурс, мовленнєвий жанр, мовленнєвий акт.
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: Вступ до мовознавства, історія лінгвістичних учень, вступ до літературознавства, сучасна українська мова, історична граматики української мови, комунікативна лінгвістика, семантика, етнолінгвістика, соціолінгвістика.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Викладач використовує такі навчальні методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький методи; • за дидактичними завданнями: словесні – лекція, евристична бесіда, дискусія; наочні – ілюстрація, демонстрація; практичні – робота з текстом, реферати.
Необхідне обладнання	Проектор, екран, ноутбук, доступ до інтернету, система Zoom.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • робота на практичних заняттях: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • поточне тестування за 2 змістовими модулями: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; • підготовка реферату (на вибір студента із запропонованих викладачем тем): 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 10; • іспит (підсумкове тестування та усне опитування з теоретичних питань курсу): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість

	<p>балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів - 100.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях і активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Теми рефератів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Функції, які виконує мова в сучасному суспільстві. 2. Специфіка основних і проміжних рівнів мови. 3. Лінгвістична концепція Н.Хомського. 4. Мова і семіотика. 5. Співвідношення понять „значення” і „смысл” у сучасній лінгвістиці. 6. Сутність і природа мови в концепції О.О.Потебні. 7. О.О.Потебня про зв'язок мови і мислення, породження і сприйняття мовлення. 8. Основні проблеми соціолінгвістики на сучасному етапі. 9. Проблеми сучасних психолінгвістики і теорії мовленнєвої діяльності. 10. Поняття мовленнєвого жанру. Основні проблеми лінгвістичної генології. 11. Поняття мовленнєвого акту. Структура мовленнєвого акту. 12. Дискурс і його основні ознаки. Типологія дискурсів. 13. Проблеми дискурсу в працях українських лінгвістів. 14. Наратив та його структура. Основні проблеми лінгвонаратології.
<p>Питання до іспиту</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Основні ознаки сучасного мовознавства. • Зв'язки мовознавства з іншими науками.

- Основні напрями розвитку мовознавства на сучасному етапі.
- Постулат про форми існування явищ мови: Мову, Мовлення і Мовленнєву діяльність.
- Постулат про значення і смисл.
- Постулат про синхронію і діахронію, функціонування і розвиток мови.
- Постулат про ієрархію функцій мови.
- Поняття про структуру мови. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки елементів мови.
- Поняття про систему мови. Основні й проміжні рівні мови.
- Співвідношення одиниць Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.
- Частина мови і їх роль в ієрархії рівнів мови.
- Теорія ізоморфізму та ієрархії рівнів мови.
- Проблема тексту і дискурсу та рівневого членування мови.
- Основні проблеми менталінгвістики.
- Коротка історія формування психолінгвістики.
- Методи і прийоми сучасної психолінгвістики.
- Коротка історія формування нейролінгвістики.
- Основні проблеми нейролінгвістики на сучасному етапі.
- Структура людського мозку. Зони Брока, Верніке, Річардса-Пенфілда та їх роль у процесах породження і сприйняття мовлення.
- Теорії породження і сприйняття мовлення. Роль «негативного» мовного матеріалу у встановленні етапів породження мовлення.
- Історія формування ідей соціолінгвістики.
- Основні поняття соціолінгвістики. Мова і суспільство.
- Мова і особистість, мова і сім'я, мова і релігія.
- Мова і культура, мова й історія.
- «Мовна ситуація»: семантичне та прагматичне наповнення поняття.
- Аналіз мовної ситуації в Україні.
- Мовні ситуації в країнах Європи і Азії.
- Соціолінгвістика на сучасному етапі.
- Ідеї мови як ергону і мови як енергеї в концепції В. фон Гумбольдта.
- Породження і сприйняття мовлення в працях О.О.Потебні.
- Мова, Мовлення і Мовленнєва діяльність у концепції Ф. де Соссюра.
- Ідеї мовленнєвої діяльності в школі Л.С.Виготського.
- Н.Хомський про породження і сприйняття мовлення, вроджену природу мовленнєвої здатності.
- Концепція С.Пінкера про вродженість здатності до мовлення.
- Мовлення і його сприйняття як типи діяльності, притаманній людині.
- Ідеї етапів породження мовлення в сучасній лінгвістиці.
- Вчення про мовленнєвий акт Дж. Остіна.
- Структура і типологія мовленнєвих актів у концепції Дж.Серля.
- Поняття про локуцію, ілокуцію і перлокуцію мовленнєвого

	<p>акту.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мовленнєвий акт і структура дискурсу. • Проблема взаємодії мовленнєвих актів у дискурсі. • Методи, методики і прийоми дослідження мовленнєвих актів. • Мовленнєві акти і різні типи текстів. • Історія формування концепції мовленнєвих жанрів. • Основні проблеми сучасної генології. • Концепція мовленнєвих жанрів М.М.Бахтіна. • Розвиток теорії М.М.Бахтіна в працях українських, російських і польських генологів. • Історія формування поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці. • Структура дискурсу в концепціях американських лінгвістів. • Проблема типології дискурсів. • Поняття «текст» у сучасній лінгвістиці. Ознаки і категорії тексту. • Співвідношення понять «текст» і «дискурс». • Дискурс як «текст, занурений у життя» (за Н.Арутюновою). • Проблема типології текстів і дискурсів. • Одиниці й категорії Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності. • Дискусії про теоретичні форми існування мови.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год.	Термін виконання
МОДУЛЬ І.					
Змістовий модуль 1. Концепції Мови як теоретичної форми існування мовного коду.					
1 т. 2 год.	Тема 1. Предмет і об'єкт лінгвістики на сучасному етапі розвитку гуманітарного знання. Методологічні засади сучасної лінгвістики.	лекція	Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної літератури, конспекту лекції. 4 год.	1 т.
1 т. 2 год.	Тема 1. Методологічні засади сучасної лінгвістики. 1. Основні ознаки сучасного мовознавства. 2. Зв'язки мовознавства з іншими науками. 3. Основні напрями розвитку мовознавства на сучасному етапі.	практичне заняття	Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.	Підготовка розгорнутого повідомлення про співвідношення одиниць і категорій усіх теоретичних форм існування мови. 4 год.	1 т.
2 т. 2 год.	Тема 2. Постулати сучасної лінгвістики. 1. Постулат про форми існування явищ мови: Мову, Мовлення і Мовленнєву діяльність. 2. Постулат про значення і смисл. 3. Постулат про синхронію і діахронію, функціонування і розвиток мови. 4. Постулат про ієрархію функцій мови.	практичне заняття	Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019; Бацевич Ф. Смисл: сутність і сфери вияву в мові // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип. 34. Ч. 1. – 2004. – С. 246–353; Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики.	Конспект розділу монографії Ф.Бацевича «Нариси з теорії тексту». – Львів, 2019. – С. 67-89. 4 год.	2 т.

			– К., 2011; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.		
3 т. 2 год.	Тема 2. Мова як теоретична форма існування мовного коду і системно-структурне утворення.	лекція	Гречко В.А. Теория языкознания. – М., 2003; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008; Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної літератури, конспекту лекції.	3 т.
3 т. 2 год.	Тема 3. Мова як системно-структурне утворення. 1. Поняття про структуру мови. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні зв'язки елементів мови. 2. Поняття про систему мови. Основні й проміжні рівні мови. 3. Співвідношення одиниць Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності.	практичне заняття	Гречко В.А. Теория языкознания. – М., 2003; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008; Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.	Підготовка розгорнутого повідомлення про основні й проміжні рівні мовної системи.	3 т.
4 т. 2 год.	Тема 4. Проблема рівневого членування мови. 1. Частина мови і їх роль в ієрархії рівнів мови. 2. Теорія ізоморфізму та ієрархії рівнів мови. 3. Проблема тексту і дискурсу та рівневого членування мови.	практичне заняття	Гречко В.А. Теория языкознания. – М., 2003; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008; Семчинський С.В. Загальне мовознавство: Підручник. – К., 1996.	Підготовка розгорнутого повідомлення про співвідношення понять «текст» і «дискурс».	4 т.
5 т. 2 год.	Тема 3. Мова і мислення. Проблеми сучасної менталінгвістики. Проблеми психолінгвістики і нейролінгвістики.	лекція	Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999; Корольов И.Р., Письменная Ю.О., Рожченко З.В. Основы лингвистических знаний: Навчальний посібник. – К., 2013; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М., 1997; Лурия А.Р. Основные проблемы нейролингвистики. – М., 2009; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.	Підготовка розгорнутого повідомлення про проблеми сучасної психолінгвістики та нейролінгвістики.	5 т.

5 т. 2 год.	Тема 5. Проблеми менталінгвістики та психолінгвістики. 1. Основні проблеми менталінгвістики. 2. Коротка історія формування психолінгвістики. 3. Методи і прийоми сучасної психолінгвістики. 4. Досягнення психолінгвістики.	практичне заняття	Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Красных В. Основы психолингвистики и теории коммуникации. – М., 2001; Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М., 1997; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.	Аналіз третього розділу праці О.О.Леонтьєва «Основи психолінгвістики». 5 год.	5 т.
6 т. 2 год.	Тема 6. Проблеми нейролінгвістики. 1. Коротка історія формування нейролінгвістики. Основні проблеми нейролінгвістики на сучасному етапі. 2. Структура людського мозку. Зони Брока, Верніке, Річардса-Пенфілда та їх роль у процесах породження і сприйняття мовлення. 3. Теорії породження і сприйняття мовлення. Роль «негативного» мовного матеріалу у встановленні етапів породження мовлення.	практичне заняття	Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Лурия А.Р. Основные проблемы нейролингвистики. – М., 2009; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008.	Ознайомлення з працею Л.С.Виготського «Мислення і мовлення» (рос. «Мышление и речь»)). 4 год.	6 т.
7 т. 2 год.	Тема 4. Мова, суспільство та історія. Проблеми сучасної соціолінгвістики.	лекція	Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008; Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008; Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання// Мова і суспільство. – Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20; Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.	Підготовка розгорнутого повідомлення про етапи розвитку соціолінгвістичних ідей та проблеми сучасної соціолінгвістики. Підготовка до контрольного тестування. 5 год.	7 т.
7 т. 2 год.	Тема 7. Основні поняття соціолінгвістики. 1. Історія формування ідей соціолінгвістики. 2. Основні поняття соціолінгвістики. Мова і суспільство. 3. Мова і особистість, мова і сім'я, мова і релігія. 4. Мова і культура, мова й історія.	практичне заняття	Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008; Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання// Мова і суспільство. –	Ознайомлення з розділами підручника Н.Б.Мечковської «Соціальна лінгвістика». 4 год.	7 т.

			Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20; Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.		
8 т. 2 год.	Тема 8. Проблеми соціолінгвістики на сучасному етапі. 1. «Мовна ситуація»: семантичне та прагматичне наповнення поняття. 2. Аналіз мовної ситуації в Україні. 3. Мовні ситуації в країнах Європи і Азії. 4. Соціолінгвістика на сучасному етапі.	практичне заняття	Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008; Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики. Соціологічний напрям у мовознавстві. – Львів, 2008; Мацюк Г. Сучасна соціолінгвістика: тенденції в розвитку теорії та завдання// Мова і суспільство. – Львів, 2010. – Вип. 1. – С. 5–20; Мечковская Н. Б. Социальная лингвистика. – М., 2000.	Підготовка розгорнутого обґрунтування аналізу мовної ситуації в Україні. 4 год.	8 т.
МОДУЛЬ II.					
Змістовий модуль 2. Концепції Мовленнєвої діяльності як теоретичної форми існування мовного коду.					
9 т. 2 год.	Тема 5. Зародження ідей мовленнєвої діяльності. Концепції О.Потебні, Н.Хомського та інших учених.	лекція	Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008; Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999; Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Потебня А.А. Мысль и язык. – К., 1993; Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998; Хомський Н. Роздуми про мову. – Львів, 2000.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної літератури, конспекту лекції. Обговорення ідей, висловлених в працях О.Потебні, Н.Хомського, Л.Виготського, М.Леонтьєва.	9 т.
9 т. 2 год.	Тема 9. Концепції мовленнєвої діяльності (1). 1. Ідеї мови як ергону і мови як енергеї в концепції В. фон Гумбольдта. 2. Породження і сприйняття мовлення в працях О.О.Потебні. 3. Мова, Мовлення і Мовленнєва діяльність у концепції Ф. де Соссюра. 4. Ідеї мовленнєвої діяльності в школі Л.С.Виготського.	практичне заняття	Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К., 2008; Выготский Л.С. Мышление и речь. – М., 1999; Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Леонтьев А.А. Психология общения. – М., 1997; Потебня А.А. Мысль и язык. – К., 1993; Соссюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.	Ознайомлення з працею О.О.Леонтьєва «Психологія спілкування».	9 т.
10 т.	Тема 10. Концепції мовленнєвої діяльності (2).	практичне	Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських	Обговорення ідей, висловлених у	10 т.

2 год.	<p>1. Н.Хомський про породження і сприйняття мовлення, вроджену природу мовленнєвої здатності.</p> <p>2. Концепція С.Пінкера про вродженість здатності до мовлення.</p> <p>3. Мовлення і його сприйняття як типи діяльності, притаманній людині.</p> <p>4. Ідеї етапів породження мовлення в сучасній лінгвістиці.</p>	заняття	<p>учень. – К., 2008; Вдовиченко І. Прощаясь с «языком». – М., 2009; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Пинкер С. Язык как инстинкт. – М., 2004; Хомский Н. Вопросы теории порождающей грамматики // Философия языка / Редактор-составитель Дж. Р.Серль. –М., 2004. – С.137-198; Хомський Н. Роздуми про мову. – Львів, 2000.</p>	<p>книзі І.Вдовиченка «Прощаясь с «языком». – М., 2009.</p> <p>4 год.</p>	
11 т. 2 год.	<p>Тема 6.</p> <p>Теорія мовленнєвої діяльності на сучасному етапі розвитку. Поняття мовленнєвого акту та його структури.</p>	лекція	<p>Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. – К., 2011; Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1986. – Вып. 17. Теория речевых актов; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008; Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.</p>	<p>Підготовка розгорнутого повідомлення про етапи розвитку теорії мовленнєвих актів.</p> <p>4 год.</p>	11 т.
11 т. 2 год.	<p>Тема 11. Поняття мовленнєвого акту та його структури.</p> <p>1. Вчення про мовленнєвий акт Дж. Остіна.</p> <p>2. Структура і типологія мовленнєвих актів у концепції Дж. Серля.</p> <p>3. Поняття про локуцію, ілокуцію і перлокуцію мовленнєвого акту.</p> <p>4. Мовленнєвий акт і структура дискурсу.</p>	практичне заняття	<p>Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Остин Дж. Слово как действие //Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М., 1986. – С.22-130; Серль Дж.Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып.17. Теория речевых актов. – М., 1986. – С.170-194; Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.</p>	<p>Ознайомлення з основними положеннями статей Дж. Остіна «Слово як дія» і Дж. Серля «Класифікація іллокутивних актів».</p> <p>5 год.</p>	11 т.
12 т. 2 год.	<p>Тема 12. Методи і прийоми дослідження мовленнєвих актів.</p> <p>1. Проблема взаємодії мовленнєвих актів у дискурсі.</p> <p>2. Методи, методики і прийоми дослідження мовленнєвих актів.</p> <p>3. Мовленнєві акти і різні типи текстів.</p>	практичне заняття	<p>Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної прагматики. – К., 2011; Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008; Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1986. – Вып. 17. Теория речевых актов; Селіванова О.О. Сучасна</p>	<p>Аналіз структури мовленнєвих актів і виявлення імпліцитних комунікативних смислів у тексті (на вибір студента).</p> <p>4 год.</p>	12 т.

			лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008; Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.		
13 т. 2 год.	Тема 7. Основні поняття лінгвістичної генології та теорії дискурсу.	лекція	Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної генології. – К., 2006; Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005; Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007; Дементьев В.В. Непрямая коммуникация. – М., 2006; Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.	Підготовка розгорнутого повідомлення про проблемні питання сучасної дискурсології та лінгвістичної генології. 4 год.	13 т.
13 т. 2 год.	Тема 13. Проблеми сучасної генології. Поняття про мовленнєвий жанр. 1. Історія формування концепції мовленнєвих жанрів. 2. Основні проблеми сучасної генології. 3. Концепція мовленнєвих жанрів М.М.Бахтіна. 4. Розвиток теорії М.М.Бахтіна в працях українських, російських і польських генологів.	практичне заняття	Бахтин М.М. Проблема речевих жанров // Бахтин М.М. Собрание сочинений: в 7. – Т.5. – М., 1996. – С.159–206; Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної генології. – К., 2006; Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011.	Підготовка реферату з проблем філософії мови (на вибір студента із запропонованих викладачем тем). Аналіз праці М.М.Бахтіна «Проблема мовленнєвих жанрів». 5 год.	13 т.
14 т. 2 год.	Тема 14. Основні положення теорії дискурсу. 1. Історія формування поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці. 2. Структура дискурсу в концепціях американських лінгвістів. 3. Проблема типології дискурсів.	практичне заняття	Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011; Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004; Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003; Олянич А. В. Презентационная теория дискурса. – М., 2007.	Аналіз 6 випусків міжнародного журналу «Жанры речи», представлених у мережі Інтернет. https://www.sgu.ru/structure/philological/linghist/sbornik-zhanry-rechi/materialy-vypuskov 4 год.	14 т.
15 т.	Тема 8. Сучасні теорії тексту та дискурсу. Підсумки курсу «Загальне мовознавство».	лекція	Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту. – Львів, 2016; Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019; Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. –	Підготовка реферату з проблем загального мовознавства (на вибір студента із запропонованих	15 т.

2 год.			К., 2009; Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004; Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.	викладачем тем). Підготовка до контрольного тестування. 5 год.	
15 т. 2 год.	Тема 15. Ознаки і категорії тексту. Проблема типології текстів і дискурсів. 1. Поняття «текст» у сучасній лінгвістиці. Ознаки і категорії тексту. 2. Співвідношення понять «текст» і «дискурс». 3. Дискурс як «текст, занурений у життя» (за Н.Арутюновою). 4. Проблема типології текстів і дискурсів.	практичне заняття	Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту. – Львів, 2016; Бацевич Ф.С. Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи. – Львів, 2005; Бацевич Ф. Нариси з теорії тексту. – Львів, 2019; Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Борботько В.Г. Принципы формирования дискурса. – М., 2007; Йоргенсен М.В., Филипс Л.Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод. – Харьков, 2004; Макаров М.Л. Основы теории дискурса. – М., 2003.	Аналіз третього розділу монографії Ф.Бацевича «Лінгвістична генологія: проблеми і перспективи». – Львів, 2005. 4 год.	15 т.
16 т. 2 год.	Тема 16. Дискусії про теоретичні форми існування мови. 1. Одиниці й категорії Мови, Мовлення і Мовленнєвої діяльності. 2. Дискусії про теоретичні форми існування мови. 3. Підсумки курсу «Загальне мовознавство».	практичне заняття	Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики. – К., 2009; Голубовська І.О., Корольов І.Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики. – К., 2011; Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века // Язык и наука конца XX века. – М., 1995. – С. 206-227; Маслова В.А. Современные направления в лингвистике. – М., 2008; Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.	Підготовка до презентації реферату з проблем загального мовознавства (на вибір студента із запропонованих викладачем тем). 4 год.	16 т.